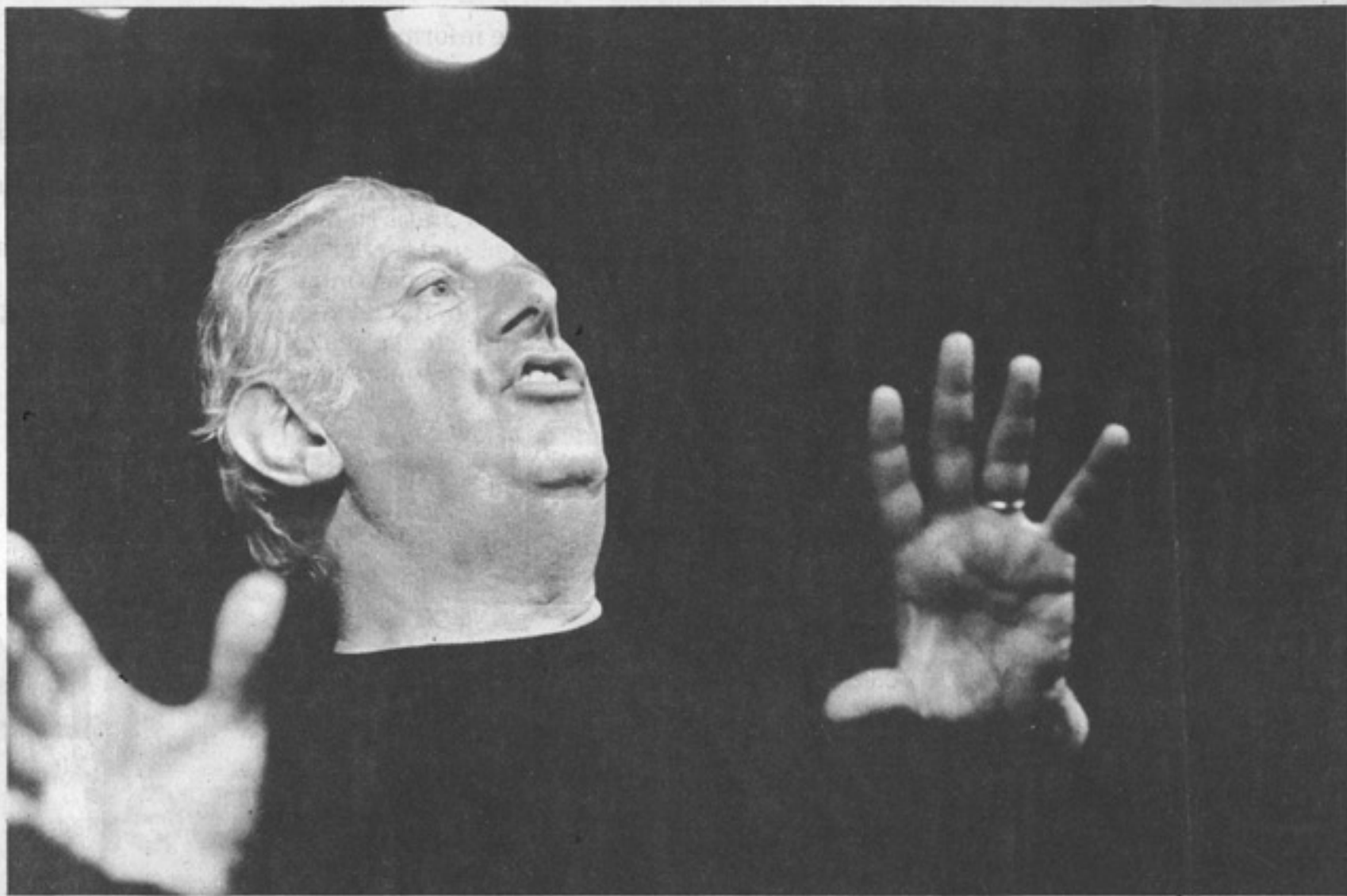

Dario Fo gav foråret stænk af galskab

Et møde med verdensgøgleren, der synes, danskerne er skøre og uforudsigelige og derfor har alle betingelser for at forstå ham

Overraskelserne ligger i fortolkningen

Jeg er tiltrukket af maskerne, men de gør mig også bange

AF ANNAGRETTE SKOV

En halv time på tomandshånd med Dario Fo gør ingen sommer, men det luner at opleve ham så stilfærdig. Mæstroen og verdensgøgleren, der aftenen før i Cirkusbygningen på sin egen barokke facon sparkede magt haverne i de nedre regioner, som han slet og ret kalder røven, er jo elskeligheden selv udenfor rampe-lyset. En herre på 58, lidt træt og ikke ivrig efter at snakke om sin kunst. Men når det nu absolut skal være, så vær's go!

Han opholdt sig i København i fem dage i ugen, der gik, og gav det lyse danske forår et stænk af galskab. Boede i al nøjsomhed på Missionshotellet i Løngangsstræde, jovist, den mand er fuld af overraskelser, og slentrede næsten til aftalt tid hen i Huset i Magsstræde, hvis unge, idealistiske medarbejdere har æren for hans besøg. Det var den italienske maskeudstilling, der kaldte ham hid, for han elsker de komedier, der gennem århundreder har knyttet sig til Commedia dell'Arte-traditionen og bruger dem såmænd også på sit glatte ansigt.

Nu sidder han her aftenen før afrejsen i torsdags og er så alvorlig, at man bliver helt bange for, der stikker noget under. Udkørt efter tirsdagens gigantiske tre timers show i Cirkus? Overhovedet ikke. Sådan en omgang fysisk og psykisk akrobatik koster ganske vist et vægttab på et par kilo,

men der er noget at tage af, og isvrigt gik han opstemt på restaurant bagefter og spiste en fortreffelig middag i gode venners lag.

Opstemt, siger Dario Fo, der bliver man når publikum svarer igen. Og det gjorde det. Jeg mærkede hurtigt de vidste, hvad jeg ville. De var med på spøgen og forstod finterne ud i de små detaljer, også dem der er lidt indforståede i mit ogger med den katolske kirke. Publikum påvirker mig meget. Jeg kan min metier, men det er tilskuerne der forløser energi en i mig, så følelserne er nærvædet at løbe løbak og jeg skal passe meget på, at jeg ikke fortaber mig i altfor mange uovervejede improvisationer. Teater er play - en leg, og når man leger, morer man sig. Så bliver man op stemt.

Provokationerne

Dario Fo vender tilbage til forestillingen efter et par afbrydelser. En lettere opgivende

manager har meddelt ham, at butikkerne er lukket for i dag, og så bliver der måske ikke tid til at købe en gave til Franca Rame, Fo's højtelokede kone og kollega. Hvad er det også for nogle underlige lukkelove, vi har i det her land? De spørger ikke om det, men det ligger i luften med et lille ironisk skuldertræk.

Bortset fra det er vi gode nok.

Jeg befinder mig vel her. Danskerne er skøre og uforudsigelige, meget åbne. Derfor kunne jeg tillade mig den hurtige rytme. Jeg rejser meget for tiden, og der er steder, hvor man næsten skal trække folk op. I kender mig og forstår ting, der ligger udenfor jeres egen kulturkreds, alt det der med den katolske kirkes ritualer, som jeg finder uhyr letterlige. Jeg har stor respekt for den religiøse følelse, som er uni versel og i mit verdensbillede knyttet til naturens store cyklus: solen, månen, stjernerne. Det gør mig ydmyg og endnu mere provokatorisk overfor de religiøse og politiske systemer, der vil beherske mennesket.

Forbilledet

Dario Fo grundlagde sin succes for næsten 40 år siden, da han opgav et arkitektstudium og spillede komedie stærkt inspireret af teater- og gøglerlivets muligheder som politisk kampmiddel. Allerede som barn op fangede hans følsomme sind de omværende historie-fortælleres beretninger, som han i efterkrigstidens Italien førte over på scenen i farceagtige optrin, der tog livet af fascistens oppustethed. Han dannede skole for skuespillere over det meste af verden både ved sin spillestil og ved at gå ud på arbejdspladserne med sit opsigende teater. Sammen med sin kone og deres trup rejste han fra by til by, slog sig ned under ofte primitive forhold og gav autoriteterne en ordentlig en på skallen.

Komik, folkelighed og politik går ud på et for Fo, men hvordan berholder det sig i dag med berømmelsen i hans eget fædreland? Har succes'en overhalet ham, så der ikke mere er den samme lydhed overfor hans kunst? Det er i udlandet han samler fulde huse. Er myndighederne blevet trætte af hans respektløse udlevering af dem, der leder og styre det politiske kaotiske Italien? Selv siger han, at systemets vogtere er blevet mere sømløse overfor kunstnerisk kritik. Den katolske kirke har forlængst lagt ham på is, og nu har det kommunistiske parti også fået et horn i siden på den vildtvoksende gøgler, der ellers altid har lagt sine politiske sympatier på venstreflejen.

Det er svært at gennemskue magtpillet. Førhen kendte man sine modstandere, fordi deres reaktion var uhyr grov. Nu er den mere spidsfindig og subtil og mærkes først og fremmest gennem økonomien. De eksperimenterende teatre får ikke støtte eller adgang til massemedierne. Vi har haft stort besvær ved at komme i fjernsynet med vore forestillinger. Det politiske klima er blevet dårligere i Italien siden slutningen af 60'erne. Små socialistiske partier, der udsprang af folkelige bevægelser, er næsten forsvundet, og Kommunistpartiet har udviklet et stalinistisk pampervælde, jeg selvfølgelig ikke kan have noget tilovers for med min anarkistiske livsholdning.

Kvinderne

Skal vi snakke om noget morsommere, spørger jeg Dario Fo, der under samtalen har lavet en tegning af en nøgen kvinde, som overrækkes med en galant gestus.

Ja, lad os snakke om kvinderne. De betyder meget for mig. Kvinder har større fantasi end mænd og er mere tilbøjelige til at acceptere paradokserne. Jeg morer mig bedre sammen med dem og har den lykke at være gift med en usædvanlig kvinde: Franca Rame. Hun rummer store menneskelige egen-skaber og er meget generøs.

Også overfor Dem?

Si, si, også overfor mig, svarer Fo leende. Hun er særdeles forstændt, men lad mig være seriøs og berette om hendes indsats som kunstner overfor dem, der lider nød. Hun bruger meget tid på at optræde i fængsler, for det ved De vel: Frihedens og demokratiets vilkår er ringe for de mennesker, der anklages for at have overtrådt lovene i mit land. Fanger kan sidde i årevis og verte på deres dom, og det er en så grov overtrædelse af menneskerettighederne, at jeg må og skal fortælle det overalt, hvor jeg kommer frem i udlandet. Har De husket at skrive under på protestlisten ved indgangen til maskeudstillingen?

Maskerne

Maskerne, som fik Dario Fo til Danmark uden honorar, fordi han gerne vil viderebringe deres kunstneriske og historiske betydning. Det blev til tre forestillinger, to i Huset sammen med den italienske maskekunstner, Donato Sartori, og een på Kunsthøgskolen for en mindre kreds af særlig interesserede. Den omreisende verdensgøgler lante maskerne sit talent med den teatraliske logik, der er indbygget i gen ren.

Figurerne og handlingen ligger fast, og publikum kender hele forløbet. Overraskelsen ligger i fortolkningen, og da der ikke er manuskripter, har skuespillerne virkelig brug for deres kunnen og fantasi. Jeg er tiltrukket af maskerne, men de gør mig også bange. Når jeg tager en maske af, føler jeg mit eget ansigt hænger i den.

En god skuespiller skal spille, som om han bærer maske men beholde sit ansigt, lyder Dario Fo's afskedsreplik. Så tager han sin lyse stråhat på og går slentrede gennem den indre bys små gader sådan som han også er: En stilfærdig og lidt genert mand, der ikke bryder sig om at vække opsigt udenfor scenen.

I næste uge rejser han til Mellemamerika for at optræde og vise sin solidaritet med de politisk undertrykte. Til USA er han nægtet visum.

Frederiksborg Amts Avis

Søndag 29. april 1984
110. årgang, nr. 209, 60 sider
Løssaig hverdage 3,25, søn- og helligd. 4,25

SØNDAG

Den stilfærdige Fo

Man tror det næppe, når man har oplevet den italienske teatermand og gøglergeni, Dario Fo, alene på scenen i tre timer og fulgt hans over-dådige sproglige og fysiske udfoldelse. Privat er han en

stilfærdig mand, lidt genert ved at vække opsigt, ikke meget for at udtale sig.

Kunsten er hans budskab, men det lykkedes os at få snakket lidt med ham, før

han forlod Danmark efter fem dages besøg i sidste uge, hvor over 2000 hørte og så ham i Cirkusbygningen og ligest mange forgæves forsøgte at få billetter.

Mød Dario Fo på side 8